

سیمای مدرن حمل و نقل ایران

نوسازی ناوگان هوایی، ریلی، دریایی و زمینی چگونه شتاب گرفت؟

□ ریحانه یاسینی / در سرمای روزهای آخر دی ماه، ایرباس ۳۲۱ در فرودگاه مهرآباد نشست و جمعی از مدیران دولتی و خصوصی به همراه خبرنگاران به استقبال آن رفتند. این استقبال، نه به خاطر پرنده غول پیکر آهنی، که به خاطر استعاره آن از تمام گشایش های پسایر جام بود. ایرباس ۳۲۱، بسرعت در ادبیات نویسندگان خوش ذوق اقتصادی به عنوان «پرنده امید» مطرح شد و حاشیه های مخالفان همیشگی نیز، نتوانست مانع فرود موفقیت آمیز آن در اقتصاد ایران شود. بخش های حمل و نقلی ایران طی یک سال گذشته، یکی از پرتحول ترین و البته پربحث ترین حوزه های اقتصادی بود؛ تحولات و حاشیه هایی که قرار دادهای نوسازی ناوگان فرود حمل و نقلی از مهم ترین آنها بوده است.

ایران با ایرباس چطور معامله کرد؟

فرهاد پرورش مدیرعامل هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران، در زمانی که ایرباس در راه فرودگاه مهرآباد به سر می برد، به «ایران» گفته بود: «می خواهیم نوروز امسال مردم با هواپیماهای نو و جدید مسافرت کنند. بر این اساس اگر مسائل بین المللی و پرداخت پول مطلوب پیش برود تعداد بیشتری هواپیمای ایرباس وارد کشور خواهد شد. هواپیمای جدید ایرباس که سند آن ۱۸ دی ماه ثبت شده است تا موقعی که کمبود ناوگان داخلی حل نشود در آسمان ایران پرواز می کند و پس از آن احتمال دارد که پروازهایش در آسمان سایر کشورها باشد.» رقم قرارداد ایران با ایرباس در رسانه های داخلی و خارجی، برای ۱۱۸ هواپیما بر اساس دفترچه قیمت، ۱۸ میلیارد دلار اعلام شده بود. اما بر اساس آنچه اصغر فخریه کاشان، قائم مقام وزیر راه و شهرسازی در امور بین الملل برای «ایران» روایت کرد، رقم این قرارداد کمتر شده است: «این ارقام برای خرید ۱۱۸ هواپیما بوده ولی حالا که تعداد آن به ۱۰۰ هواپیما رسیده، قطعاً این رقم کم تر شده است. در کل به هیچ وجه قیمت هایی که ما خرید کرده ایم، از ۵۰ درصد کاتالوگ بالاتر نیست و تخفیف های بسیار زیادی از هر دو طرف گرفته شده است.» حسن روحانی، رئیس جمهوری نیز در آخرین گفت و گوی تلویزیونی با مردم گفته بود: «اینکه ما هواپیماها را از راه اجاره به شرط تملیک خریدیم و پولی که بابت این هواپیماها قرار است پرداخت شود در یک مدت ۱۸ ساله داده خواهد شد به معنای آن است که دنیا به ایران برجام و ادامه راهی که آغاز کردیم اعتماد دارد.» بر اساس اظهارات رسمی، تا انتهای سال ۹۵، دوفروند هواپیمای ایرباس دیگر نیز به ایران می رسند.

اظهارات دیگر نیز از مذاکره با هواپیماسازی ATR خبر می دهد. هواپیماهای این شرکت معمولاً برای مسیرهای کمتر از ۷۰۰ کیلومتر مناسب است و مصرف سوخت کمتر، هزینه تعمیر و نگهداری پایین و قیمت ارزان از جمله مزیت های هواپیماهای ATR است. بر اساس صحبت های فخریه کاشان قائم مقام وزیر راه در امور بین الملل، رقم قرارداد با ATR، ۴۰۰ میلیون دلار است. قراردادی که البته پیچ و خم های زیادی دارد و فخریه کاشان درباره آن می گوید: «یکی از مسائل ما در رابطه با خرید هواپیماهای ATR مربوط به موتورهای این هواپیماست که باید حل شود. موتور هواپیماهای ATR ساخت کانادا است و می خواهیم یک قرارداد مطمئنی را با ATR امضا کنیم.»

ماجرای ایران و بوئینگ به کجای می رسد؟

بعد از آنکه ترامپ از نخستین روزهای روی کار آمدن، سر ناسازگاری با ایران گذاشت، رسانه های آمریکایی نگران برهم خوردن توافق ایران و بوئینگ شدند. سی ان ان مانی در این باره نوشت: «بوئینگ پیش از روی کار آمدن ترامپ قرارداد ۸ میلیارد دلاری با ایران امضا کرده اما حالا این قرارداد، در ابهام قرار گرفته است. این مسأله، بیش از هر چیزی، برای کارگران آمریکایی که شغل هایشان به این قرارداد بستگی دارد، در دسری می سازد.» بر اساس اعلام بوئینگ، توافق ایران با این شرکت می تواند از ۱۰۰ هزار شغل در شرکت بوئینگ و عرضه کنندگان آن، حمایت کند. ۱۰۰ هزار نفری که احتمال دارد به خاطر بحران های بوئینگ، تعدیل شوند. آدام بیلازسکی، معاون شرکت مشاوره صنعتی اویتاس به سی ان ان مانی می گوید: «اگر ترامپ قرارداد ایران و بوئینگ را با اختلال مواجه کند، مشکل جدی برای سازندگان هواپیما در آمریکا ایجاد خواهد شد. این برای اروپایی ها نیز آزار دهنده خواهد بود. همین مسأله با هم ضرر بزرگی برای آمریکایی ها است. چرا که باعث می شود اروپایی ها دیگر روی این بخش از آمریکا، حساب نکنند.» با وجود نگرانی بوئینگ ها، عباس آخوندی اعلام کرده است مشکلی در قرارداد ایران و بوئینگ پیش نخواهد آمد. او با قاطعیت درباره لغو قرارداد بوئینگ اعلام کرده است: «چنین اتفاقی نمی افتد، چرا که این یک قرارداد تجاری است.»

آب و هوای ریلی ایران چطور متحول شده اند؟

اما بجز آسمان ایران، آلمانی ها نیز در صنعت حمل و نقل کشور حضور پیدا کرده اند. مقامات زمینس اواخر مهرماه بود که وارد کشور شدند و درباره معامله ای که به نقل از رویترز ارزشی بیش از ۲۰۲۵ میلیارد دلار داشت، گفت و گو کردند. کمی بعد از آن خبر رسید آلمان قطار مدرن قسطی به ایران می فرود. محسن پورسید آقایی، مدیرعامل وقت شرکت راه آهن ایران درباره توافق با آلمانی ها گفته بود: «در سه حوزه حمل و نقل ریلی تفاهمنامه ای با آلمانی ها امضا کردیم که افزایش سرعت و برقی کردن قطار تهران، تبریز، قطار حومه ای تهران و تبریز و همچنین خرید قطار سریع السیر به صورت لیزینگ از شرکت زمینس، مفاد این قرارداد را تشکیل می دهد.» بانک kfw آلمان نیز اعلام کرد که ۱۰۲ میلیارد یورو برای توسعه خطوط راه آهن به ایران وام می دهد.

در حوزه قراردادهای خارجی، آب های ایران نیز بی نصیب نماندند و پای یک غول جهانی به دریای باز شد. گروه صنایع سنگین هیوندای، بزرگ ترین گروه کشتی سازی جهان روز ۱۹ آذر اعلام کرد قرارداد ساخت کشتی های کانتینری و تانکرهای حمل مشتقات نفتی را با ایران در سنول منعقد کرده است. بر اساس گزارش وال استریت ژورنال، اهداف این شرکت نوسازی ناوگان کشتیرانی نفتی ایران است

و اعتباری بالغ بر ۲۰۵ میلیارد دلار هم بدان اختصاص داده شده است. چینی ها نیز در این حوزه از شرکت با ایران سهم دارند و قرار است برای فاینانس طرح قطار تهران-قم با ایران همکاری کنند. وزیر راه و شهرسازی، در آخرین روزهای بهمن نیز از ورود ریل باس های جدید به ایران خبر داد.

آخوندی در سفر به استان زنجان از اتفاق های تازه ای در حوزه حمل و نقلی رونمایی کرد. او از وعده کارخانه ایریکو برای تحویل ۷۸ ریل باس به شبکه حمل و نقل ریلی کشور و نیز عقد قرارداد برای تولید ۱۵۰ ریل باس دیگر خبر داد و گفت: «با وجود تمام تنگناهای مالی، کارگاه های راه سازی با طراوت به کار خود ادامه می دهند. همچنین قرارداد دیگری برای تولید ۱۵۰ ریل باس دیگر در دست اقدام قرار دارد و امیدوارم هر چه سریع تر تکلیف آن روشن شود تا تحت لیسانس بهره برداری

رئیس جمهوری:

«اینکه ما

هواپیماها را از راه اجاره

به شرط تملیک

خریدیم و پولی که بابت

این هواپیماها قرار

است پرداخت شود در

یک مدت ۱۸ ساله داده

خواهد شد به معنای

آن است که دنیا به ایران

برجام و ادامه راهی که

آغاز کردیم اعتماد

دارد.»

داخلی خوب دست یابیم. همه چیز از استاندارد خوبی برخوردار بود تا از جهت ارزش فناوری و ارائه واگن هایی در سطح استانداردهای بین المللی برای حمل و نقل ریلی بین شهری و حومه ای و حتی برای مترو نیز بتواند مؤثر باشد.» اگر چه این موارد پرسر و صداترین تحولات حوزه حمل و نقل بوده، اما تحولات یک ساله این حوزه، بیش از اینهاست. به طور متوسط پس از برجام تعداد پروازهای عبوری از آسمان ایران از ۴۵۰ پرواز روزانه به بیش از ۹۰۰ پرواز افزایش یافته است تا درآمدهای ارزی ایران از این محل به دو برابر افزایش یابد و بیش از ۴۰ شرکت خارجی پروازهای خود را پس از دوران تحریم به ایران آغاز کرده اند. همچنین موانع تردد کشتی های ایران به بنادر کشورهای مختلف جهان، مشکلات بیمه و پرچم کشتی های ایرانی برای رفت و آمد در بنادر اروپایی برطرف شده و محدودیت های تردد کشتی های شرکت ملی نفتکش ایران نیز برداشته شده است. تردد شرکت های بزرگ حمل کننده کالا به بنادر ایران نیز از سر گرفته شده و بیش از هفت لاین بزرگ از کشورهای تایوان، چین، کره جنوبی و کشورهای اروپایی به بنادر ایران تردد خود را آغاز کرده اند.

